

*Ministero dell'Istruzione
dell'Università e della Ricerca
Ministrstvo za Šolstvo,
Univerzo in Raziskovanje*

Istituto nazionale per la valutazione
del sistema educativo di istruzione e di formazione

Preverjanje znanja

Šolsko leto 2010 – 2011

PREIZKUS IZ SLOVENŠČINE

Višja srednja šola

Drugi razred

Prostor za nalepko

NAVODILA

Naloga je razdeljena v dva dela.

V prvem delu boš moral/a prebrati nekaj besedil in odgovoriti na odgovarjajoča vprašanja.

V večini primerov so navedeni tudi štirje možni odgovori: med temi izberi tistega, ki se ti zdi pravilen (samo enega); izbrano rešitev označi s križcem v prostem kvadratu na levi kot v spodnjem primeru:

1. primer

Katero je glavno mesto Italije?

- ☐ A. Benetke
- ☐ B. Neapelj
- ☒ C. Rim
- ☐ D. Firenze

V nekaterih primerih pa moraš odgovoriti tako, da prekrižaš prost kvadrataček v vsaki vrstici v tabeli ali pa da sam/a napišeš odgovor, kot je razvidno iz obeh spodnjih primerov:

2. primer

Na podlagi prebranega besedila označi lastnosti glavnega junaka. V vsaki vrstici prekrižaj kvadrataček.

		DA	NE
a.	Je pogumen	☒	☐
b.	Je sramežljiv	☐	☒
c.	Rad se uči	☐	☒
d.	Rad se igra	☒	☐
e.	Ne pozna laži	☒	☐

3. primer

Kako se imenuje glavni junak v prebranem besedilu?

Odgovor:*Enrico*.....

Če se ti zdi, da si zgrešil/a odgovor, lahko še vedno popraviš; napiši **NE** zraven zgrešenega odgovora in prekrižaj kvadrček ob odgovoru, ki se ti zdi pravilen. Poglej ta primer:

4. primer

Na kateri celini leži Italija?

- ☐ A. Na ameriški celini
- NE** ☒ B. Na azijski celini
- ☐ C. Na afriški celini
- ☒ D. Na evropski celini

V drugem delu naloge boš moral/a odgovoriti na nekatera vprašanja iz slovnice. Tudi v tem primeru so nekateri možni odgovori že napisani, druge pa boš moral/a napisati sam/a.

Vedno pozorno preberi vprašanja in navodila, kako je treba odgovoriti.

Za celotno nalogo imaš na razpolago uro in pol časa (skupno 90 minut).

NE OBRAČAJ STRANI, DOKLER NIMAŠ DOVOLJENJA!

Preberi besedila, nato odgovori na vprašanja.

»O, to je pa mama!« je prešinilo njegovo preplašeno dušo. To je bil trenutek, ki naj bi odločil o njegovem prihodnjem življenju. Izrabil ga je duhovito in razumno. Vrgel se ji je k nogam in jih pričel na svoj način prekrivati z ljubkovanji. Mamo je zelo rado žgečkalo. Neprijetno ji je bilo celo, če ji je kak tujec poljubil roko, da o nogah sploh ne govorimo. Ker nekaj obupnih poskusov obrambe ni uspelo, se je obrnila in jo odkurila. Dvoriščna vrata pa so ostala odprta in ko je tekla po stopnicah navzgor, ji je bil *Toni* ves čas prilizovaje se za petami. Mami ni preostalo drugega kot brž smukniti pod odejo. On pa je sedel pred njeno posteljo in moledoval z očmi. Vsak njen poskus, da bi vstala in mu pokazala vrata, je z ljubkovanji v kali zatrl. Vsakokrat so se morale njene noge takoj skriti pod odejo. Tako se je zgodilo, da je prebil pasji najdenček prvo noč v naši hiši v mamini spalnici. Pa ne samo to! Ko se je zjutraj zbudila, se je bil že udobno ugnezdil na očetovi že dolgo zapuščeni postelji. Odondod jo je pozdravil kot star hišni prijatelj in sostanovalec. To je mammo tako pripravilo ob dober glas, da se je omehčala in se ni postavila po robu našim združenim prošnjam.

(Julius Kugy, *Delo, glasba in gore*, Obzorja, Maribor, 1966, str.95.)

A1. Na podlagi podatkov v besedilu lahko razumemo, da je Toni:

- ☐ A. deček.
 - ☐ B. pes.
 - ☐ C. ljubimec.
 - ☐ D. avtor sam.
-

A2. Zakaj je besedilo nenavadno?

- ☐ A. Ker tujec mami poljubi roko.
- ☐ B. Zaradi mamine sramežljivosti.
- ☐ C. Da je mama ob dober glas.
- ☐ D. Zaradi glavnega junaka.

Doberdob

- Bataljon je bil v jami med višino Svetega Martina in hribom Svetega Mihaela. Fronta je bila precej mirna.
- Korporal Almer je že nekaj časa čepel v Palirjevi strelni lini in streljal v redkih presledkih. Palir je stal kakor na iglah, toda korporala ni bilo mogoče odtrgati od strelne line.
- 5 Almer je ugotovil, da se skozi to lino vidi naravnost v italijanski strelski jarek, ki se je vlekel poševno proti hribu Svetega Mihaela.
- Sovražnega jarka je bilo videti kvečjemu dva, tri korake.
- Almer je kmalu poudaril svoj prvi "M-ha". Prvi Italijan, ki je šel mimo odprtine, se je zvrnil v jarek, zadet od boka. Čez nekaj časa je spet prsknilo iz Almerjeve puške, toda brez oddiha. Šele tretjemu
- 10 poku je spet sledil korporalov odobravalni : "M-ha !" » Ustrelil je osemkrat in zvrnil v jarek štiri Italijane. To ni bilo pri Almerju nič čudnega, ker je bil znan kot eden najboljših strelcev pri stotnji. Potem je korporal zaman čakal na nove žrtve. Italijane so štirje zaporedni mrličji ali vsaj ranjenci na istem mestu streznili. Sprva se niso utegnili spoznati, od katere strani prihajajo strelji, vendar nevarnega mesta nekaj časa ni nihče prestopil.
- 15 Almer je še vedno čakal. Medtem se je po jarku že raznesla neviha o njegovem uspehu. Na mesto samo so prišli četovodja Rode, Barfuss in še nekaj drugih radovednežev, ki so izza Almerjevih ram škilili v sovražni jarek. Almerja se je polotila prava strast. Tako bi človek lepo sedel skrit za varno lino in bi v presledkih pritiskal na petelina ter repetiral nove naboje, tam, sto metrov pred teboj, bi se pa sovražnik drug za drugim postavljajal pred nos. Na ta način bi jih na uro
- 20 likvidiral recimo petnajst, na dan tristo šestdeset, na teden... To bi se izplačalo in naposled bi bilo te vojne tudi konec...
- Vendar se Almer še ni vdal. Rode je že rekel:
- "Zaman čakamo, zavohali so."
- Almer pa je ostal trden. In imel je prav: čez kake pol ure se je v jarkovi odprtini spet prikazala
- 25 postava italijanskega vojaka. To pot je moral biti neki švedrač, ker se je primajal kot motovilo. Toda že po prvem koraku se je naslonil na steno, ko bi se stoje slonil h kaki lini.
- Almer ga je takoj vzel na muho in pritisnil. Švedralo se ni niti zmenilo za strel. Pritisnil je še enkrat, še dvakrat, motovilo pa je kakor prej nepremično slonelo v dozdevni lini. Korporalu je postajalo vroče.
- 30 Tedaj se je Barfuss prešerno zakrohotal:
- "He, he, na tega pa lahko streljate."
- Krog, ki je bil zbran okrog Almerja, se je spogledal, nato pa bušil v smeh. Korporal pa še vedno ni razumel, kaj se godi, misleč, da se mu rogajo, ker ne zadene.
- Tedaj ga je sunil Rode:
- "Ali ne vidiš, da streljaš v šemo...?"
- Almerju so skočile oči iz jam.
- "Prekleti!"
- Bil je tako srdit, da se je skoraj penil. Ker se je krog naposled le nehal režati, se je pomiril tudi Almer, le zagrozil je še proti italijanskim jarkom :
- "Tega vam ne bom pozabil !"
- Zdelo se je, kakor da bi se Italijani bili dolžni nadaljevati njegovi strelski strasti. (...)
- Prvi roj pa se ni mogel navdušiti za Almerjevo junaštvo, niti novinci ne. (...) Saj ljudje vendar niso zajci, da bi jih streljal kar tako! In čeprav so Italijani. To že ni več vojna...
- Janodi pa stvar sploh ni ugajala. Rekel je:
- "Bojim se, da bomo to krvavo ceho drago plačali."
- Njegova slutnja se je kmalu uresničila.

Prihodnji dan je bil v lini novinec Orter. Fronta je bila mirna in jarek je dremal pod toplimi sončnimi žarki. Orter, ki je bil prvič v ognjeni črti, je naravnost užival. Radoveden je opazoval čudni svet pred seboj, na katerem ni bilo mogoče odkriti sovražnikovih postojank, razen one odprtine, ki je svetila v jarek in kjer je še vedno slonela nastavljena šema.

Nenadoma je skozi toplo ozračje komaj slišno tiknilo. Orter se je zadet sredi čela zvalil po jarku, ne da bi dal najmanjši glas od sebe. Preden so njegovi tovariši pritekli, je bil Orter že trd. Nagla, naposled prijetna smrt... Nekdo bo že jokal za njim.

Iznenadenje je vedno močnejše, kadar pride smrt nepričakovano, sredi tihote, kakor pa, kadar koga ubije sredi meteža. Možgani imajo čas vrtati naokrog. Vendar še nihče ni mislil česa določenega, saj je tudi Pekol storil smrt na podoben način.

Orterjevo mesto je zasedel Štefanič. Toda komaj se je pridno znašel na svojem mestu, je že spet prsknilo nad jarkom. Krogla je udarila ob kamenje notranje stene, kjer se je odbila in žvižgajoče odfrčala nekam nad zemljo. V jarku je ostal mrzel občutek.

Nenadoma se ja začul Štefaničev glas :

“ Ima me, ranjen sem ! »

(...)

Stvar je bila zdaj mahoma jasna. Sovražnik je odkril lino in pričel, kdove iz katere smeri, vračati Almerjevo junaštvo.

Brž ko se je prikazal korporal, mu je Demark očital :

“ To imamo za včerajšnje štiri Italijane ! »

Almer je videl samo neprijazne, srdite obraze okrog sebe, zato se je potuhnil in kmalu izginil. -

(...)

Prežihov Voranc, *Doberdob*.

B1. Začetno dogajanje v besedilu je

- ☐ A. streljanje vojaka na nezavarovane nasprotnike in povračilni odgovor.
- ☐ B. italijanska ofenziva na sovražnikove strelske jarke in nasprotnikov protinapad.
- ☐ C. smrt italijanskih vojakov na fronti.
- ☐ D. razgovor med italijanskimi vojaki v strelskem jarku.

B2. Izraz *strelska lina* pomeni:

- ☐ A. odprtino, skozi katero lahko vojak vstopi v strelski jarek.
- ☐ B. dvignjeno razgledno mesto za streljanje, od koder se bolje vidi nasprotnik.
- ☐ C. površino, ki jo ima na razpolago vsak vojak v strelskem jarku.
- ☐ D. majhno odprtino v obrambnem zidu strelskega jarka, skozi katero se lahko strelja.

B3. Nekateri vojaki prvega roja so zaradi Almerjevega početja zaskrbljeni, ker

- ☐ A. mislijo, da je Almer ponorel.
 - ☐ B. se bojijo, da bodo vsi novinci umrli.
 - ☐ C. menijo, da bo vojna trajala še dolgo.
 - ☐ D. slutijo, da se bo sovražnik maščeval.
-

B4. Kaj pomeni izraz »Almerju so skočile oči iz jam« (vrstica 36)?

- ☐ A. Almerje bil zadet v oči.
 - ☐ B. Almer je skočil iz jame, da bi pregledal okolico.
 - ☐ C. Almer je od presenečenja široko odprl oči.
 - ☐ D. Almer je pazljivo pogledal Rodeta.
-

B5. Komu Almer namenja vzklik »Prekleti!« (vrstica 37)?

.....

B6. Za vsako poved označi, ali je pravilna ali napačna:

		Pravilno	Napačno
a.	Almer je razburjen, ker je streljal v šemo.	☐	☐
b.	Iz Palirjeve line se vidi naravnost v italijanski strelski jarek.	☐	☐
c.	Almer je italijanski ostrostrelec.	☐	☐
d.	Dogajanje se odvija v italijanskem strelskem jarku.	☐	☐

B7. Čemu lahko pripišemo krivdo za Orterjevo smrt?

- ☐ A. Njegovi radovednosti.
 - ☐ B. Nenadnemu spopadu med sovražnima skupinama vojakov.
 - ☐ C. Naključnemu strelu tovariša.
 - ☐ D. Almerjevemu "junaštvu".
-

B8. Beseda "junaštvo" v vrstici 42 je rabljena

- ☐ A. ironično.
 - ☐ B. žaljivo.
 - ☐ C. pohvalno.
 - ☐ D. poveličevalno.
-

B9. Iz besedila je mogoče razumeti, kdaj se odvija dogajanje.

a. Označi obdobje:

- ☐ A. Vojne za združitev Italije
- ☐ B. Med državljansko vojno v Rusiji
- ☐ C. Med prvo svetovno vojno
- ☐ D. Med drugo svetovno vojno

b. Izpiši štiri besede, na podlagi katerih razumeš, kateri je čas dogajanja:

.....
.....

B10. S katero besedo bi lahko nadomestili izraz *šema*?

.....

B11. Kdo so nastopajoče osebe?

.....
.....

B12. Kaj pomeni poved "Almer ga je takoj vzel na muho in pritisnil" (vrstica 27)?

- ☐ A. Almer je odgnal muho od sebe in pritisnil.
☐ B. Almer je odgnal slabo voljo in pritisnil.
☐ C. Almer je natančno pomeril in pritisnil.
☐ D. Almer je grdo pogledal po jarku in pritisnil.

B13. Zakaj se je Almer na koncu odlomka odločil, da se oddalji od skupine?

.....
.....
.....

B14. Kaj je hotel pisatelj izraziti z besedami: "Nagla, naposled prijetna smrt ... Nekdo bo že jokal za njim" (vrstici 52-53) ?

.....
.....
.....

B15. Kaj je mogoče pripisati Almerju in kaj njegovim tovarišem ?

		Almer	tovariši
a.	Strah pred maščevanjem.	☐	☐
b.	Ravnodušnost do življenja drugih.	☐	☐
c.	Vojaška nediscipliniranost.	☐	☐
d.	Odpor do nesmiselnega ubijanja.	☐	☐
e.	Bahaštvo pri streljanju.	☐	☐

B16. “Stvar je bila mahoma jasna. Sovražnik je odkril lino in pričel ...” (vrstica 63). S temi besedami avtor pojasnjuje,

- ☐ A. da je sovražnik takoj odkril nasprotnikovo šibko točko.
 - ☐ B. da je šele s časom sovražnik premišljeno vrnil udarec, reagiral.
 - ☐ C. da je sovražnik povzročil smrt, ne da bi to načrtoval.
 - ☐ D. da je sovražnik nenadoma napadel brez razloga.
-

B17. Odlomek izaraža naslednje avtorjevo prepričanje,

- ☐ A. da je vojna junaštvo.
- ☐ B. da se vsak vojak lahko maščuje.
- ☐ C. da je za slaba dejanja kriv samo sovražnik.
- ☐ D. da je vojni spopad nesmiseln.

Družine in tehnologija

Zavod ISTAT pogosto pripravlja ankete o raznih vidikih vsakdanjega življenja družin v Italiji. Podatki v tabeli kažejo na uporabo tehnoloških pripomočkov. Anketo so izvedli februarja 2008.

		Barvni TV	Predvajalnik DVD	Videorekorder	Mobilni telefon	računalnik	internet	kamera
Sestava družine	Družine z vsaj enim mladoletnikom	96,4	84,5	74,7	99,6	74,3	60,9	47,5
	Družine s starejšimi člani (nad 65.letom)	96,5	16,7	27,2	58,1	7,1	5,5	4,6
	Druge tipologije družin	94,4	66,0	63,3	96,6	56,8	48,5	25,5
Očetova zaposlitev	Funkcionar, podjetnik, v samostojnem poklicu	94,2	86,0	76,6	97,5	83,1	72,8	51,2
	V upravi, v vodstvenem kadru, uslužbenec	93,2	84,3	73,3	99,4	81,8	72,0	43,9
	delavec	96,3	75,5	66,8	99,2	55,7	42,8	31,1
	Samostojni delavec in sodelavec	94,1	76,6	68,2	98,1	65,8	54,7	38,4
	brezposeln	96,2	38,5	45,2	77,6	29,1	24,1	13,3
Kraj bivanja	Severozahod	95,3	60,1	62,6	89,8	51,8	44,5	25,4
	Severovzhod	95,8	62,3	61,6	89,3	54,2	45,9	27,0
	Srednja Italija	95,0	62,7	58,2	90,8	52,7	45,6	29,8
	Jug	26,7	57,4	43,2	85,7	44,9	35,3	26,9
	otoki	93,5	52,8	49,4	85,3	44,0	34,8	24,4
Skupno		95,4	59,7	58,1	88,5	50,1	42,0	26,8

Povzeto in predelano po anketi ISTAT, *Cittadini e nuove tecnologie*, 27.2.2009.

http://www.istat.it/salastampa/comunicati/non_calendario/20090227_00/testointegrale20090227.pdf

C1. Na podlagi podatkov v tabeli ugotovi, katera skupina verjetno najmanj uporablja mobilni telefon:

- ☐ A. otroci.
 - ☐ B. starejši.
 - ☐ C. brezposelni.
 - ☐ D. delavci.
-

C2. V katerem predelu Italije sta računalnik in internet najbolj razširjena?

- ☐ A. V severni Italiji.
 - ☐ B. V srednji Italiji.
 - ☐ C. V južni Italiji.
 - ☐ D. Na otokih.
-

C3. Tehnološki pripomočki so v glavnem najmanj prisotni

- ☐ A. v družinah, ki živijo v južni Italiji.
 - ☐ B. v družinah, kjer je oče zaposlen kot podjetnik ali funkcionar.
 - ☐ C. v družinah z majhnimi otroki ali mladoletniki.
 - ☐ D. v družinah, kjer živijo osebe nad 65.letom.
-

C4. Zapiši kriterije, na podlagi katerih so v tabeli razvrstili družine:

.....

.....

.....

INDOEVROPSKI JEZIKI

Luigi Luca Cavalli-Sforza je eden najbolj znanih sodobnih raziskovalcev človeške populacijske genetike. Za njegovo delo je značilna posebna interdisciplinarna kombinacija, v kateri se genetsko raziskovanje povezuje z antropološkim. Po mnenju Cavalli-Sforze nam prav opazovanje genov, njihovega prenašanja, spreminjanja in razširjenosti lahko pomaga k razumevanju človekovih migracij v najstarejših obdobjih.

Kaj je pravzaprav sploh mogoče ugotoviti? Še recimo verjamemo trditvi, da je moderni človek zapustil Afriko, prvotno domovino, pred približno 50.000 do 100.000 leti, pa ne vemo nič o tem, kakšen jezik je takrat govoril. Vemo le to, da naj bi človeški jezik kot sredstvo splošne komunikacije obstajal kakšnih 100.000 let. Večina jezikovnih družin naj bi nastala v obdobju pred 6.000 in 25.000 leti, vendar najstarejši znani zapisi, in sicer v sumerščini, niso stari več kot okrog 5.000 let.

Res je sicer, da se jeziki, podobno kot geni, pogosto širijo z migracijami. Sicer pa obstaja med prvimi in drugimi vrsta razlik. Geni so od jezikov mnogo starejši, saj jih je človek nosil v sebi, odkar obstaja, medtem ko so jeziki rezultat poznejšega razvoja. Pogosto je nemogoče določiti, kakšen je bil protojezik določene jezikovne družine. V tej luči se nujno izkaže za vse prej kot zanesljivo in nesporno tudi metoda takoimenovane glotokronologije: z njo naj bi s kvantifikacijskimi metodami na osnovi razlik med oblikami določenih besed v izbranih jezikih lahko določili starost teh besed oz. čas, ki je pretekel, odkar so ti jeziki izšli iz skupnega prednika.

Po mnenju Cavalli-Sforze naj bi distribucija genov v Evropi še danes imela vzporednice v jezikovni sestavi te celine; genske pogostnosti naj bi se od jugovzhodne proti severozahodni Evropi spreminjale v skladu s tem, kako naj bi jo od jugovzhoda proti severozahodu naseljevali neolitski priseljenci. Z modelom "vala napredovanja" ("wave of advance model") Cavalli-Sforze se je strinjal cambriški profesor arheologije Colin Renfrew, ki je k problemu pristopil ob pritegnitvi jezikovnega vidika. Po njegovem mnenju so proto-indoevropski jezik govorili neolitski prebivalci v Anatoliji in v zahodni Aziji sredi omega tisočletja pr.n.š., od koder naj bi se razširil med drugim v Evropo.

Predelano po uvodni študiji Martine Ožbot h knjigi Luigija Cavalli-Sforze, *Geni, ljudstva in jeziki*, Ljubljana, Založba Krtina, 2006.

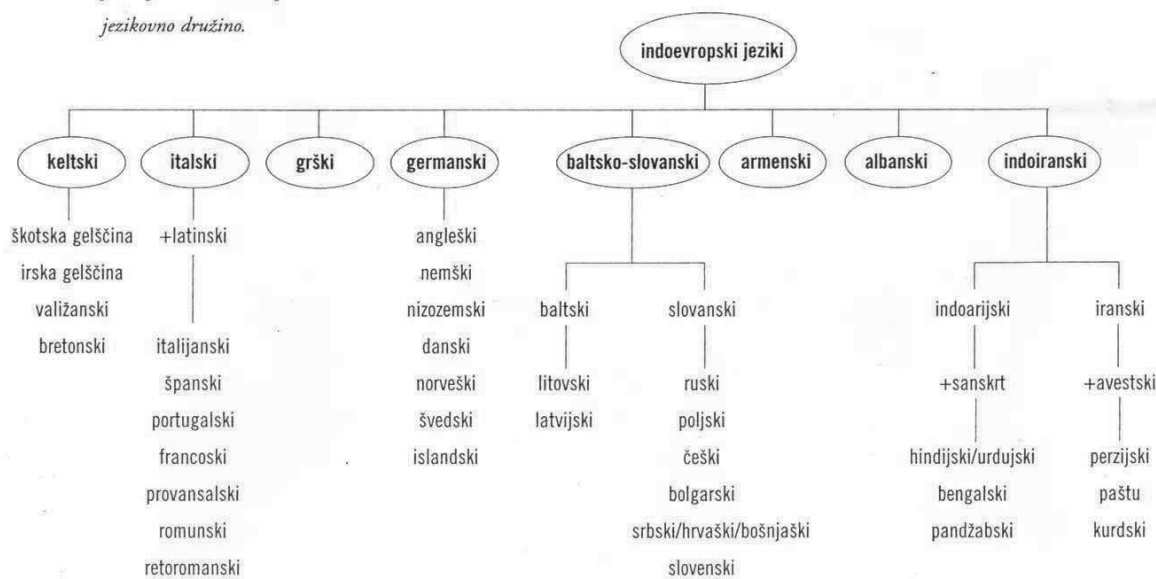

Sir William Jones, ki je prvi opredelil indoevropsko jezikovno družino.

INDOEVROPSKI JEZIKI

Indoevropska skupina je največja ugotovljena jezikovna družina na svetu. V spodnjem drevesu so prikazani samo največji jeziki, drugi so navedeni v delih besedila, posvečenih posameznim poddružinam. Izumrli jeziki so označeni z znakom +.

Znotraj indoevropske družine so nekatere jezikovne skupine tesneje povezane, kot bi lahko sodili po družinskem drevesu: italska veja, v katero sodi latinščina, je še zlasti sorodna keltski, verjetno zato, ker sta bili v predrimskih časih tudi prostorsko blizu.

Shema je iz *Atlasa jezikov*, Ljubljana, DZS, 1999, str.40.

D1. Na podlagi besedila prekrižaj kvadratek v vsaki vrstici.

Cavalli-Sforza se ukvarja:

		Pravilno	Napačno
a.	z razširjenostjo krvnih skupin	☐	☐
b.	z etničnimi skupinami	☐	☐
c.	z mapo nekaterih genskih značilnosti	☐	☐
d.	z živimi organizmi	☐	☐

D2. Veznik »vendar« v 10.vrstici bi lahko nadomestili z veznikom:

- ☐ A. ker.
- ☐ B. toda.
- ☐ C. kljub.
- ☐ D. potem ko.

D3. Zakaj se v besedilu podčrtuje dejstvo, da je težko ugotoviti, kateri jezik je govoril pračlovek?

- ☐ A. Ker najstarejši znani zapisi so stari šele 5.000 let, jeziki pa so se verjetno razvili veliko prej.
- ☐ B. Ker ne vemo, kdaj je pračlovek zapustil Afriko in kako so se jeziki razvili kasneje.
- ☐ C. Ker so se ljudstva širila po Anatoliji in zahodni Aziji ter pozabila na svoj prajezik.
- ☐ D. Ker Cavalli-Sforza še raziskuje gensko sestavo prebivalstva.

D4. Zaključki študije poudarjajo,

- ☐ A. da je človeštvo preživel zaradi preseljevanja.
- ☐ B. da se ljudstva in jeziki razvijajo hkrati.
- ☐ C. da so jezikovne razlike obstajale že 130.000 let od tega.
- ☐ D. da so geni starejši od jezikov.

D5. Na podlagi besedila odgovori na naslednji vprašanji:

a. katera je bila izvorna domovina modernega človeka?

.....

b. od kod naj bi prišli ljudje, ki so govorili proto-indoevropski jezik?

.....

D6. V 14.vrstici izraz »vse prej kot zanesljiv« pomeni:

- ☐ A. popolnoma nezanesljiv.
- ☐ B. popolnoma zanesljiv.
- ☐ C. samo delno nezanesljiv.
- ☐ D. skoraj popolnoma zanesljiv.

D7. Glotokronologija temelji na:

- ☐ A. seštevanju običajnih besed ali takih, ki so si zelo podobne.
- ☐ B. opazovanju razlik med oblikami določenih besed.
- ☐ C. primerjavi genetske osnove pri posameznih ljudstvih.
- ☐ D. upoštevanju povezave med zvokom in pomenom.

D8. Kaj pomeni besedna zveza »imeti vzporednice« v 19.vrstici?

- ☐ A. Da se podatki o dveh različnih področjih ne morejo primerjati.
- ☐ B. Da podatki o enem področju prevladajo nad drugimi.
- ☐ C. Da je mogoče primerjati podatke o dveh različnih področjih.
- ☐ D. Da podatki so lažni in da je treba začeti vse na novo.

D9. Na podlagi sheme odgovori na obe vprašanji:

a. Kateri jeziki izvirajo iz indoevropskega jezika?

- ☐ A. Vsi jeziki, ki se govorijo v Evropi.
- ☐ B. Veliko evropskih in afriško-azijskih jezikov.
- ☐ C. Vsi jeziki na svetu.
- ☐ D. Večji del jezikov, ki se govorijo v Evropi, Indiji in Iranu.

b. Kateri jeziki pripadajo slovanski jezikovni skupini?

		Pravilno	Napačno
1.	Ruščina	☐	☐
2.	Latvijščina	☐	☐
3.	Romunščina	☐	☐
4.	Albanščina	☐	☐
5.	Slovenščina	☐	☐

D10. Na kaj se nanašajo besede »med prvimi in drugimi« v 13. vrstici?

- ☐ A. Na gene in razlike.
- ☐ B. Na gene in migracije.
- ☐ C. Na jezike in migracije.
- ☐ D. Na jezike in gene.

D11. Kaj pomeni izraz »protojezik«?

- ☐ A. Izvorno narečje.
- ☐ B. Prvotni jezik.
- ☐ C. Indoevropski govor.
- ☐ D. Azijski jezik.

D12. Katera poved obnavlja glavno misel v besedilu?

- ☐ A. Nekateri znanstveniki so pri rekonstrukciji jezikov uporabljali isto metodo kot za genetski razvoj človeštva.
 - ☐ B. Nekateri znanstveniki so na podlagi genetske metode ugotovili, kateri je prajezik.
 - ☐ C. Nekateri znanstveniki so ugotovili, da današnji jeziki so zelo podobni sumerščini.
 - ☐ D. Nekateri znanstveniki so ugotovili, da se prajezik uporablja še danes v Anatoliji.
-

D13. Besedilo je

- ☐ A. umetnostno besedilo.
 - ☐ B. intervju.
 - ☐ C. znanstveno besedilo.
 - ☐ D. dnevnik.
-

D14. Katero funkcijo ima shema v primerjavi z besedilom?

- ☐ A. Grafično podaja iste podatke kot v besedilu.
 - ☐ B. Je le okrasne narave.
 - ☐ C. Grafično ponazarja odnose med jeziki.
 - ☐ D. Razlaga, kateri jeziki so danes najbolj razširjeni v svetu.
-

D15. Predstavlja si, da v skupini sedijo različne osebe; nobena ne pozna jezika sosedu.

- a. Na podlagi sheme ugotovi, kateri par ima največ možnosti, da komunicira vsaj v pisni obliki. Napiši križec v vsako vrstico.

	PAR A	PAR B
1.	☐ Poljak in Slovenec	☐ Čeh in Šved
2.	☐ Francoz in Španec	☐ Francoz in Grk
3.	☐ Čeh in Italijan	☐ Italijan in Romun

- b. Zakaj imajo določeni pari vsaj teoretično več možnosti, da se razumejo? Pri tem upoštevaj shemo:

.....

.....

.....

Preberi besedilo in odgovori na vprašanja E1-E6

Svetilniška služba je bila v času avstro-ogrske monarhije vojaško organizirana. Čuvaji luči so nosili uniforme. Ko so zagledali ladjo na obzorju, so dvignili zastavo in ji salutirali v pozdrav. Z avstro-ogrske natančnostjo je bilo do potankosti določeno, koliko zemlje mora svetilnikar obdelovati, koliko hrane mora pridelati, koliko kokoši mora imeti... Veljalo je tudi nenapisano pravilo, da mora biti svetilnikar oženjen. Po sedmih letih, ko so bili otroci že dovolj stari, da so šli v šolo, je bila vsa družina premeščena na svetilnik, ki je bil bližji obali.

Avstro-ogrska monarhija je tako nagradila zveste varuhe pred upokojitvijo. Svetilniška služba je bila ena izmed prvih plačanih služb v Dalmaciji. Biti svetilnikar pod dunajskim dvorom je bila stvar prestiža. Ko se je svetilnikar sprehajal po vasi, mu je vsa vas izkazovala spoštovanje. Vaški cerkveni zvonovi so doneli še dolgo potem, ko je svetilnikar iz njihove vasi nastopil službo. Bili so to drugi časi. Časi romantike, ko je moral svetilnikar vso noč bedeti in vsake tri ure navijati mehanizem, da so se leče vrtele. Obred, ki je izginil z avtomatizacijo pred nekaj leti. Od takrat naprej so svetilnikarji vzdrževalci stavb, hišniki.

E1. Katera beseda spada v isto besedno družino kot svetilnik?

- ☐ A. Svetniški.
- ☐ B. Razsvetljen.
- ☐ C. Svetovni.
- ☐ D. Posvetni.

E2. Kaj nadomešča osebni zaimek "ji" v 2.vrstici?

Napiši odgovor:

E3. Vrstici 5-6: „Po sedmih letih, ko so bili otroci že dovolj stari, da so šli v šolo, je bila vsa družina premeščena na svetilnik, ki je bil bližji obali. “ Poved je sestavljena iz

- ☐ A. enega glavnega in dveh odvisnih stavkov.
 - ☐ B. dveh glavnih stavkov.
 - ☐ C. treh odvisnih stavkov.
 - ☐ D. enega glavnega in treh odvisnih stavkov.
-

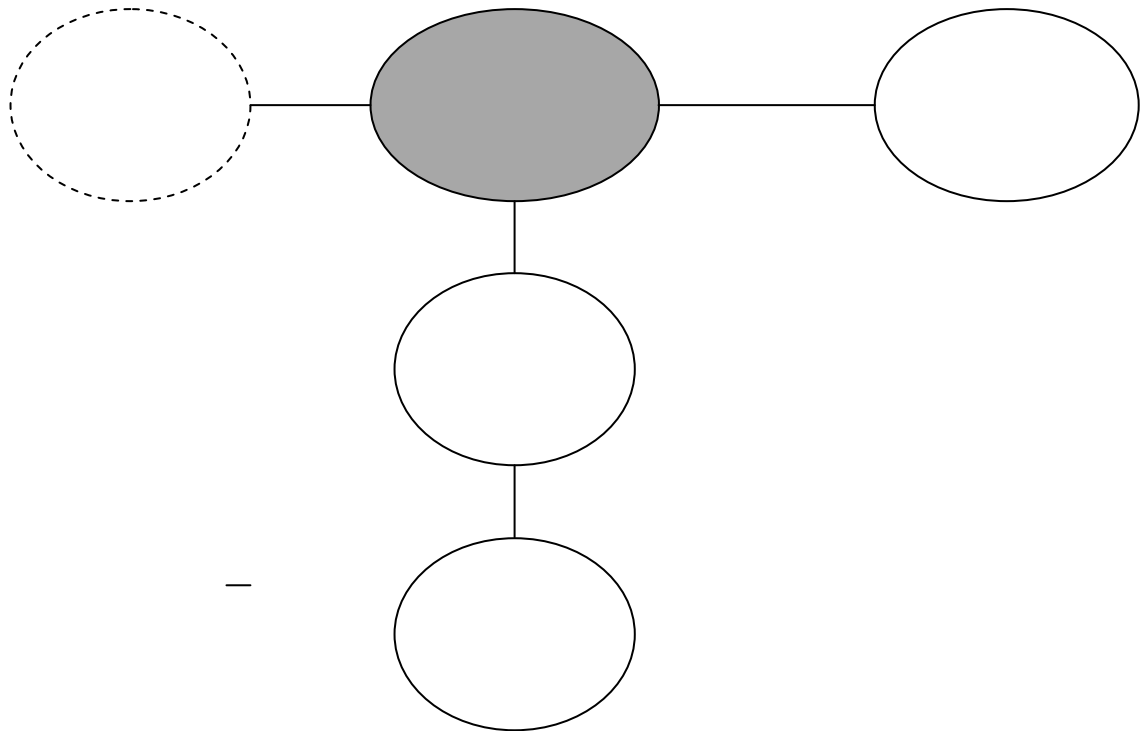
E4. Vrstica 2: “Ko so zagledali ladjo na obzorju, so dvignili zastavo in ji salutirali v pozdrav”: za kateri odvisnik gre?

- ☐ A. Časovni.
 - ☐ B. Predmetni.
 - ☐ C. Načinovni.
 - ☐ D. Posledični.
-

E5. Kakšno vlogo imajo danes svetilnikarji v primerjavi s preteklostjo?

- ☐ A. Manjšo.
- ☐ B. Večjo.
- ☐ C. Enako.
- ☐ D. Nobene.

E6. Analiziraj poved: “Po sedmih letih, ko so bili otroci že dovolj stari, da so šli v šolo, je bila vsa družina premeščena na svetilnik, ki je bil bližji obali”. V spodnje okvirčke vpiši posamezne odvisnike: sivo polje je za glavni stavek.

E7. V povedi “Luka je kuhal, ko mu je prijatelj telefoniral”, določi glagolsko obliko “je kuhal”.

To je

- ☐ A. dovršnik.
- ☐ B. nedovršnik.
- ☐ C. pogojnik.
- ☐ D. trpnik.

E8. V stavku določi vrsto podčrtanega stavčnega člena (npr.: osebek, prislovno določilo kraja itd.):

- a. Včeraj smo bili na morju
- b. Katja se je na ulici srečala s prijateljico

E9. Določi pomen spodnjih povedi. Vpiši križec v vsako vrstico.

	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
	<i>ukaz</i>	<i>prošnja</i>	<i>vzklik</i>	<i>začudenje</i>
Pospravi, prosim, sobo!	☐	☐	☐	☐
Bodite pozorni, ko prečkate cesto!	☐	☐	☐	☐
Res ste me presenetili!	☐	☐	☐	☐
Zmagali smo!	☐	☐	☐	☐

E10. V vsaki povedi manjka veznik. Izberi ga med naslednjimi: zato, ker, ko, čeprav, da.

- a. Prebral sem samo začetek knjige, ne morem še analizirati besedila.
- b. Športniki so prišli na tekmo, bi zmagali.
- c. Napoleon je zbral vojake, je želel začeti vojno.
- d. Prijatelja sem poklical v trenutku, sem izvedel za izid tekme.

E11. V naslednjih povedih ugotovi vrsto odvisnika in označi pravilno obliko:

- a. Tako smo tekli, da smo prvi prišli na cilj.
- b. Ne vem, zakaj se je tako razjezil.
- c. Čeprav je bilo pozno, sem vseeno prižgal televizor.

ODVISNI STAVEK	VRSTA ODVISNIKA
a.	☐ Posledični ☐ Predmetni ☐ Oziralni ☐ Prilastkovni
b.	☐ Vzročni ☐ Namerni ☐ Dopustni ☐ Časovni
c.	☐ Vzročni ☐ Posledični ☐ Dopustni ☐ Pogojni

E12. Besedilo je povzetek pogovora. Najprej ga moraš prebrati.

- Fant moj, zanima me, kako se počutiš na študijskem potovanju v Londonu.
- Uh, na začetku je bilo težko, ker sem se počutil precej osamljenega.
- Kaj pa sedaj?
- O, sedaj pa je zabavno: spoprijateljil sem se z Angleži, Indijci, Francozi, pa še kakega Italijana sem spoznal tu.

	1	2	3
	Medmet	Nagovor	Povedkovo določilo
Primer: Fant moj	☐	☒	☐
a. Uh	☐	☐	☐
b. Zabavno	☐	☐	☐

